

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 942/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 10 grudnia 2015

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 15-16.05.2016 r. na kierunku *filologia polska*

prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów
pierwszego i drugiego stopnia realizowanych na profilu ogólnoakademickim w formie
studiów stacjonarnych
i studiów niestacjonarnych na Wydziale Humanistycznym Państwowej Wyższej Szkoły
Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: **dr hab. Bożena Stawoska Jundziłł - członek PKA**

członkowie:

- 1. prof. dr hab. Joanna Pyszny – ekspert PKA**
- 2. dr hab. Aneta Majkowska – członek PKA**
- 3. mgr Edyta Lasota Belżek – ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**
- 4. Agnieszka Szyndler ekspert PKA – ekspert student**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *filologia polska* prowadzonym w *Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*, została przeprowadzona z inicjatywy *Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA)* w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016.

PKA już po raz kolejny ocenia jakość kształcenia na tym kierunku. Władze Jednostki w działaniach zmierzających do podniesienia poziomu jakości kształcenia na kierunku *filologia polska* uwzględniły w swoich działaniach zalecenia poprzedniego ZO. Odbyta obecnie wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. *Raport Zespołu wizytującego* opracowano po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię *Raportem samooceny*, jak również *Raportem samooceny* z poprzedniej wizytacji PKA dokonanej na tym kierunku oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac etapowych - zaliczeniowych oraz dyplomowych; dokonanego przeglądu infrastruktury dydaktycznej; przeprowadzonych spotkań i rozmów z *Władzami Uczelni, Wydziału* oraz interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi kierunku *filologia polska*.. Wyniki wszystkich przeprowadzonych czynności przez ZO pozwoliły na sporządzenie *Raportu z wizytacji*. *Władze Uczelni* stworzyły bardzo dobre warunki do pracy *Zespołu wizytującego*.

Podstawa prawna oceny została określona w *Załączniku nr 1*, zaś szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, jest w *Załączniku nr 2*.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹					

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w

standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają

skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1.Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku zgodna jest z misją *Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim* zatwierdzoną *Uchwałą Senatu z 15 kwietnia 2011 r.* oraz strategią Uczelni (nowa *Strategia Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim na lata 2011–2020* została przyjęta przez *Senat 23 lutego 2013 roku*).

Zgodnie z tą misją i służącymi jej realizacji celami strategicznymi, głównym celem PWSZ w *Gorzowie Wielkopolskim* jest przekształcenie jej w uczelnię akademicką (cel ten został osiągnięty 13 kwietnia 2016 roku), a także rozwój kadry naukowej i jej badań, doskonalenie jakości kształcenia, stałe poszerzanie oferty dydaktycznej z dbałością o dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i globalnego rynku pracy, rozbudowa i unowocześnianie bazy dydaktycznej oraz stworzenie warunków do uzyskania na poszczególnych kierunkach uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora.

Celom tym odpowiada realizowany na *filologii polskiej* program kształcenia zakładający uzyskanie przez studenta pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w obszarze, dziedzinie i dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia, realizowanie specjalności odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy, poszerzanie oferty dydaktycznej o nowe specjalności w odpowiedzi na zmieniające się realia gospodarcze i społeczne, dobór kadry kierunku zapewniający wysoką jakość kształcenia. W ustalaniu koncepcji kształcenia na *filologii polskiej* brali udział w sposób formalny interesariusze wewnętrzni (kadra, władze kierunku i Wydziału

Humanistycznego, zespoły *Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*, studenci opiniujący przedstawiony im projekt programu), w sposób nieformalny program konsultowany był też z przedstawicielami otoczenia zewnętrznego, reprezentującymi głównie lokalne szkoły, ale także instytucje kulturalne, społeczne i media. Przy opracowywaniu programu kształcenia na ocenianym kierunku korzystano m.in. z wzorców międzynarodowych (głównie tzw. Deskryptorów Dublińskich, ale także innych, publikowanych w Internecie materiałów dokumentujących międzynarodowe projekty edukacyjne. Realizowana na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia zgodna jest z polityką zapewniania jakości kształcenia zawartą w uchwałach Senatu PWSZ dotyczących Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (Uchwała nr 23/000/2015 z 23 czerwca 2015 oraz Uchwała Nr 47/0000/2015 z 27 listopada 2015)

Perspektywy rozwoju kierunku w sytuacji niżu demograficznego i zmniejszającej się z roku na rok liczby studentów *filologii polskiej* wiążą się przede wszystkim z modyfikacjami programu mającymi na celu zwiększenie atrakcyjności *gorzowskiej polonistyki* przy jednoczesnym utrzymaniu filologicznej tożsamości kierunku. Dokonuje się tego poprzez wprowadzanie nowych specjalności uwzględniających zainteresowania młodych ludzi, ale też wymagania i realia rynku pracy oraz potencjał kadry kierunku i Wydziału Humanistycznego

Biorąc pod uwagę te czynniki w roku akademickim 2015/20126 wprowadzono do programu *filologii polskiej* specjalność *nauczycielską z logopedią*, trwają dyskusje nad kolejnymi nowymi specjalnościami. W dyskusjach nad koncepcją kształcenia i modyfikacją programu głos zabierają także przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego; w sposób formalny – członkowie *Konwentu Wydziału Humanistycznego*, w sposób nieformalny – dotychczasowi konsultanci kadry ocenianego kierunku w sprawach związanych z koncepcją i efektami kształcenia, czyli reprezentanci instytucji oświatowych, kulturalnych i społecznych Gorzowa i okolic.

Plany rozwoju kierunku wiążą się także z uzyskaniem przez *PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim* statusu *Akademii* oraz zaawansowanymi już staraniami o uzyskanie przez *Wydział Humanistyczny* uprawnień do nadawania *stopnia doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo*, co zwiększy rangę *Wydziału* i jego

kierunków, stanie się impulsem do poszerzania prowadzonych już przez kadre badań, otworzy też przed najzdolniejszymi absolwentami nową drogę rozwoju naukowego.

Oceniany kierunek na mocy Uchwały Senatu Nr 44/000/2012 z 24 kwietnia 2012 r. został w sposób właściwy przyporządkowany do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscyplin naukowych takich jak: *językoznawstwo, literaturoznawstwo, historia, filozofia, kulturoznawstwo*. Z tym obszarem, dziedziną i dyscyplinami związana jest bowiem koncepcja kształcenia na gorzowskiej *filologii polskiej*. Zdecydowana większość efektów kształcenia, a także główne nurty badań naukowych, prowadzonych przez kadre kierunku, wiążą się z dyscyplinami: *literaturoznawstwo i językoznawstwo*. Rozwój badań w obu tych dyscyplinach, zwłaszcza jednak w językoznawstwie, jest ściśle związany z planami rozwoju kierunku i jego staraniami o uzyskanie przez *Wydział Humanistyczny PWSZ w Gorzowie* prawa do nadawania stopnia naukowego *doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo*. Kierunkowe efekty kształcenia są spójne z efektami obszarowymi. Efekty kształcenia sformułowane dla specjalności nauczycielskiej są zgodne z obowiązującymi standardami kształcenia określonymi w przepisach prawa. Efekty kształcenia, oraz zapisane w sylabusach treści kształcenia są na ogół zgodne z aktualnym stanem wiedzy w obszarze humanistyki; treści kształcenia niektórych przedmiotów bloku przedmiotów kierunkowych, a także – w kilku wypadkach - literatura zalecana, jako obowiązkowa i fakultatywna wymagają aktualizacji.

W tabeli efektów specjalnościowych niektóre efekty przyporządkowano nieadekwatnym efektom kierunkowym oraz obszarowym (np. PN_W04: Student ma wiedzę na temat współczesnych teorii dotyczących wychowania, uczenia się i nauczania oraz różnorodnych uwarunkowań tych procesów” odniesiono m.in. do efektu kierunkowego K_W02: „zna i rozumie podstawową terminologię nauk o literaturze i języku oraz wybranych innych nauk humanistycznych” i efektu obszarowego H1A_W02: „zna podstawową terminologię nauk humanistycznych”; PN_U03: potrafi posługiwać się wiedzą teoretyczną z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dydaktyki i metodyki szczegółowej w celu diagnozowania, analizowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych oraz dobierania strategii realizowania działań praktycznych na poszczególnych etapach edukacyjnych oraz PN_U05: „posiada umiejętności

diagnostyczne, pozwalające na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, opracowywanie wyników obserwacji i formułowanie wniosków” odniesiono do efektu kierunkowego K_U05: „potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi oraz pojęciami filologicznymi i z zakresu wybranych innych nauk humanistycznych” oraz efektu obszarowego H1A_U04: „potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla studiowanej dyscypliny w zakresie nauk humanistycznych w typowych sytuacjach profesjonalnych” itd.)

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku są powiązane z planami jego rozwoju, w grupie przedmiotów kierunkowych mieszczą się bowiem w przeważającej części w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, określającymi tożsamość kierunku, a w modułach specjalnościowych pozwalają osiągnąć wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne przydatne na rynku pracy. W efektach kształcenia określonych dla obu poziomów studiów uwzględniono efekty umożliwiające uzyskanie pogłębionej – zróżnicowanej pod względem stopnia zaawansowania na studiach I i II stopnia - wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w zakresie obszaru, dziedziny i dyscyplin, do których został przyporządkowany oceniany kierunek, a także kompetencji do kontynuacji edukacji i pracy badawczej oraz podjęcia pracy zawodowej. Efekty kształcenia dla pracy dyplomowej są określone w odrębnym dokumencie „Standardy pracy dyplomowej”, będącym elementem procedury dyplomowania; uwzględniają one wiedzę i kompetencje badawcze związane z kierunkiem studiów. Efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku sformułowane są w sposób jasny, zrozumiały i pozwalający na ich weryfikację w procesie kształcenia, określają bowiem zakres wiedzy i rodzaj umiejętności zdobywanych przez studentów w procesie kształcenia, co umożliwia weryfikację stopnia osiągnięcia kierunkowych i m modułowych efektów kształcenia oraz ich korelację. Opinię Zespołu Oceniającego, że osiągnięcie w trakcie studiów określonych dla kierunku efektów kształcenia jest realne, podzielili studenci na spotkaniu z ZO.

Realizowany obecnie na ocenianym kierunku program studiów I i II stopnia został zatwierdzony Uchwałami nr 34/2015 i 35/2015 Rady Wydziału PWSZ w Gorzowie z dnia 22 września i 19 listopada 2015 roku. Studia na kierunku *filologia polska* realizowane są w profilu ogólnoakademickim, a wszystkie określone dla tego programu efekty

kształcenia mieszczą się w zatwierdzonych uchwałą Senatu obszarze, dziedzinie i dyscyplinach (literaturoznawstwo, językoznawstwo, kulturoznawstwo, historia filozofia) nauk humanistycznych. W programie studiów, zgodnie ze specyfiką kierunku i koncepcją kształcenia, kładzie się nacisk na uzyskanie przez studenta pogłębionej wiedzy filologicznej i ogólnohumanistycznej oraz kompetencji i kwalifikacji zawodowych przydatnych na rynku pracy. Założeniom tym odpowiada w programie studiów kilka bloków przedmiotów. Na studiach I stopnia jest to blok tradycyjnych polonistycznych przedmiotów z zakresu nauk podstawowych właściwych dla filologii polskiej, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, związany z dyscyplinami literaturoznawstwo i językoznawstwo. Jest to dalej grupa przedmiotów pogłębiających ogólnohumanistyczną wiedzę studentów (Historia Polski, Historia filozofii, Wiedza o kulturze, Kultura antyczna), wreszcie blok przedmiotów tworzących trzy moduły specjalnościowe (specjalność nauczycielska z logopedią, bibliotekoznawstwem i komunikacją medialną). Na studiach II stopnia ten podział na trzy bloki jest utrzymany, z tym że blok ogólnohumanistyczny ulega redukcji (reprezentują go dwa przedmioty: Komunikacja kulturowa i Wybrane zagadnienia z historii Polski i świata), dominuje blok zajęć literaturoznawczych i językoznawczych z widoczną przewagą tych drugich, a studenci wybierają jeden z dwóch modułów specjalnościowych: nauczycielski i komunikacja medialna. Treści kształcenia realizowane na zajęciach na I i II stopniu studiów nie pokrywają się. Na studiach II stopnia na zajęciach z przedmiotów literaturoznawczych studenci analizują literackie fenomeny w szerokich kontekstach, w bloku zajęć językoznawczych pojawiają się nowe przedmioty (Dialektologia, Dzieje języka artystycznego w Polsce, Język pisarzy), są także zajęcia z metodologii badań językoznawczych i literaturoznawczych. Sposób wyodrębnienia modułów w ramach programu i planu studiów jest poprawny (z jednym wyjątkiem - na studiach I i II stopnia jest przedmiot o identycznej nazwie: Historia języka polskiego, co jest niewłaściwe), wymiar godzinowy i sekwencja przedmiotów w planie studiów są prawidłowe – dotyczy to zarówno studiów stacjonarnych jak niestacjonarnych.

Program kształcenia na ocenianym kierunku jest spójny z efektami kształcenia określonymi dla kierunku, o czym przekonują solidnie sporządzone matryce. Program ten umożliwia osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia, wydaje się

jednak, że w bloku zajęć kierunkowych jest dosyć konserwatywny, oparty na tradycyjnych wzorcach, w niewielkim stopniu otwarty na najnowsze zjawiska literatury i kultury. Potwierdza to także lektura sylabusów. Na studiach I stopnia Współczesna literatura polska kończy się tematem *Pokolenie Nowej Fali i konteksty polityczne, znaczenie cenzury prewencyjnej. Literatura lat siedemdziesiątych, dwa obiegi literatury krajowej – oficjalny i podziemny*; na studiach II stopnia Literatura najnowsza polska i obca zaczyna się od Nowej Fali, a kończy na latach 90-tych; wiekowi XXI poświęcone są tematy dwóch ostatnich ćwiczeń: *Współczesny reportaż literacki na przykładzie twórczości podróżniczej Andrzeja Stasiuka oraz Problematyka „liternetu” (literatury w Internecie) i liberatury. Analiza nowych gatunków literackich – bloga i hipertekstu na przykładzie m.in. pierwszej polskiej powieści hipertekstowej – Bloku S. Shuty. Manifesty liberatury*. Jedyną pozycją w literaturze obowiązkowej to opracowanie z 1999 roku, a w literaturze zalecanej znajdują się trzy opracowania literatury polskiej do 2000 roku. Ostatni temat wykładu Wybrane zagadnienia historii najnowszej i świata, to *Życie codzienne w PRL-owskiej rzeczywistości*. W kilku innych sylabusach przeważają opracowania z lat 80-tych i 90-tych, nierzadko są tam tytuły z lat 70-tych.

Jak już wspomniano, specjalność nauczycielska jest na ocenianym kierunku realizowana na obu poziomach studiów; na studiach I stopnia w trzech modułach specjalnościowych (specjalność nauczycielska z bibliotekoznawstwem i informacją naukową; z logopedią; z komunikacją medialną), na studiach II stopnia w jednym z dwóch modułów specjalnościowych. Na studiach I stopnia przygotowuje do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolach i szkołach podstawowych, na studiach II stopnia – we wszystkich typach szkół i rodzajach placówek. Program specjalności nauczycielskich na obu poziomach studiów, czas ich trwania, określone dla nich efekty i treści kształcenia, liczba godzin i punktów ECTS przypisanych modułom psychologiczno-pedagogicznemu oraz dydaktycznemu, a także wymiar praktyk zgodne są z przepisami wydanymi na podstawie artykułu 9c ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Treści programowe realizowane na zajęciach z poszczególnych przedmiotów są szczegółowo opisane w sylabusach, najczęściej z podziałem na tematy kolejnych zajęć. Lektura sylabusów upewnia, że dobór tych treści programowych jest właściwy, spójny z efektami kształcenia określonymi dla ocenianego kierunku, a także konkretnych

przedmiotów, umożliwiającą studentom gorzowskiej polonistyki osiągnięcie zarówno wszystkich określonych dla studiowanego przez nich kierunku efektów kształcenia, jak i kwalifikacji do prowadzenia badań, zwłaszcza na studiach II stopnia, a w ramach modułów specjalnościowych - kwalifikacji i kompetencji przydatnych na rynku pracy. Treści programowe uwzględnione w programie gorzowskiej polonistyki, a także literatura obowiązkowa i fakultatywna podana w sylabusach, są na ogół zgodne z aktualnym stanem wiedzy w obszarze, dziedzinie i dyscyplinach wiedzy, do której kierunek został przypisany, choć w kilku wypadkach treści programowe i literatura przedmiotu wymagają aktualizacji. Przegląd kilkunastu wybranych losowo prac dyplomowych pozwolił Zespołowi Oceniającemu stwierdzić, że formy, tematyka i metodyka tych prac są adekwatne do profilu i koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, zgodne z obszarem, dziedziną i dyscyplinami naukowymi, do których kierunek został przyporządkowany, prezentują – co zrozumiałe - nierówny poziom merytoryczny, ale oceny promotora i recenzenta (poza kilkoma wypadkami)) są adekwatne do wartości pracy. Treści programowe realizowane w obrębie modułów nauczycielskich są zgodne z przepisami wydanymi na podstawie artykułu 9c ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Metody kształcenia wykorzystywane w trakcie zajęć na filologii polskiej są dość zróżnicowane i trafnie dobrane do formy zajęć oraz określonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Uwzględniają one liczne formy samodzielnego uczenia się studentów (przygotowywanie się do zajęć, kolokwiów, testów i egzaminów, czytanie literatury, przygotowywanie referatów i prezentacji, pisanie prac etapowych i dyplomowych) jak i formy stymulujące ich aktywność (dyskusja, burza mózgów, śnieżna kula, rozmowa sterowana, analiza źródeł, debata, praca w grupach, prezentacja projektów multimedialnych, analiza i interpretacja tekstów). W doborze metod kształcenia wykorzystuje się na szeroką skalę multimedialne techniki i nowoczesny sprzęt technodydaktyczny, a także elementy kształcenia na odległość (udostępnianie i przekazywanie materiałów dydaktycznych drogą elektroniczną). Część zajęć, zwłaszcza z zakresu modułów specjalizacyjnych, odbywa się w pracowni komputerowej wyposażonej w odpowiednie programy. Różnorodność i skuteczność tych metod potwierdzili także studenci gorzowskiej polonistyki na spotkaniu z ZO. Metody kształcenia stosowane na ocenianym kierunku służą także osiągnięciu efektów

kształcenia pozwalających studentom I roku na przygotowanie do prowadzenia pracy badawczej (przygotowywanie referatów, analiza źródeł, pisanie pracy licencjackiej pod kierunkiem nauczyciela akademickiego), a studentom II stopnia prowadzenie takich badań na odpowiednim dla nich poziomie (etapowe prace pisemne, praca magisterska oparta na samodzielnie dobranym materiale i tekstach źródłowych). Studenci gorzowskiej polonistyki rozwijają także umiejętności badawcze i kompetencje społeczne w ramach działalności kół naukowych (aktywne są dwa, jedno powstało w roku akademickim 2014/2015), uczestnicząc w organizowanych na Wydziale Humanistycznym konferencjach naukowych, m.in. współorganizując cykliczną konferencję *Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza* oraz wydziałowe i uczelniane sympozja studenckie, biorąc udział w studenckich konferencjach i lokalnych imprezach popularyzujących naukę i wiedzę.

Wymagania i procedury dotyczące prac dyplomowych zostały szczegółowo określone w *Zarządzenie Nr 63/0101/2014 Rektora z dnia 22 września 2014 r. w sprawie prac dyplomowych i egzaminów dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia* oraz w opracowanych przez Wydziałowy Wewnętrzny System Zapewniania Jakości na Wydziale Humanistycznym „Standardach pracy dyplomowej” i „Procedurze dyplomowania”. Zawarte w tych dokumentach ustalenia pozwalają na właściwą i efektywną opiekę pracowników naukowo - dydaktycznych nad powstającymi w ramach ich seminariów pracami dyplomowymi. *Zarządzenie Rektora Nr 120/0101/2013 z dnia 19 listopada 2013 r. w sprawie składania i poddawania procedurze antyplagiatowej prac dyplomowych* wprowadza w Uczelni obowiązek działań antyplagiatowych od roku akademickiego 2013/2014.

Wydział Humanistyczny nie prowadzi kształcenia na odległość.

Studia I stopnia trwają na ocenianym kierunku 6 semestrów (180 p. ECTS), studia II stopnia – 4 semestry (120p. ECTS). Praktyki na specjalizacji nauczycielskiej I stopnia trwają 150 godzin, II stopnia – 80 godzin. Pozostałe praktyki specjalizacyjne na studiach I stopnia (medialna, bibliotekoznawcza, logopedyczna) trwają 60 godz.; na studiach II stopnia – w ramach kontynuowanej specjalizacji nauczycielskiej lub medialnej - 30 godzin. Studia stacjonarne I stopnia obejmują 1894 godziny, II stopnia – 810 godzin; studia niestacjonarne II stopnia – 510 godzin. Wszystkie zajęcia mają przypisaną liczbę

punktów ECTS zgodnie z przelicznikiem: 1 pkt ECTS - nakład pracy i czasu studenta w wymiarze 25-30 godzin. Czas trwania kształcenia na ocenianym kierunku, wymiar praktyk studenckich oraz wielkość nakładu czasu i pracy studenta mierzona punktami ECTS umożliwiają realizację treści programowych i osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Program studiów pierwszego oraz drugiego stopnia na ocenianym kierunku spełnia wymagania określone w § 4 ust. 1 pkt 2, 3, 6-10, 12, ust. 2-4, rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów, określono w nim bowiem łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć: wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów; z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia; niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów; zajęć z obszaru nauk społecznych (nie mniejszą niż 5 punktów ECTS), z języka obcego oraz wychowania fizycznego.

Stosowany na ocenianym kierunku system ECTS zgodnie z wymogami przypisuje zajęciom powiązanim z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi nieco powyżej 50% ogólnej liczby punktów ECTS – (93 punkty ECTS na studiach I stopnia, 62 punkty ECTS na studiach II stopnia).

W opisie programu obu poziomów studiów jednemu punktowi ECTS przydzielono 25-30 godzin nakładu czasu i pracy studenta. Zgodnie z tym przelicznikiem wycenia się w sylabusach poszczególne przedmioty, w tabeli „Obciążenie pracą studenta” przedstawiając godzinowe wyliczenie składowych punktów ECTS, które w wypadkach pewnych przedmiotów budzi poważne wątpliwości, nakład czasu i pracy studenta bywa bowiem ewidentnie sztucznie powiększany. Najczęściej dokonuje się tego poprzez włączenie do czasu pracy studenta niezbędnego do osiągnięcia założonych efektów kształcenia godzin konsultacji w nieuzasadnionej charakterem zajęć i niezgodnej ze zdrowym rozsądkiem (gdyby zsumować godziny konsultacji) liczbie. Oto kilka przykładów: Gramatyka historyczna, Dialektologia, Wybrane zagadnienia historii najnowszej i świata – po 15 godzin konsultacji; Komunikacja kulturowa (15 godz. wykładu) – 20 godzin konsultacji; warsztaty dziennikarskie – 45 godzin konsultacji Na

studiach II stopnia ośmiogodzinnym wykładom Dzieje języka artystycznego, Komunikacja kulturowa, Historia języka polskiego towarzyszy 10 godzin konsultacji, Wybrane zagadnienia historii najnowszej i świata (15 godz. wykładu) – 15 godzin konsultacji. Poza wszystkim - liczba zjazdów studentów niestacjonarnych i harmonogram ich zajęć po prostu uniemożliwiają odbycie konsultacji w podanym w sylabusach wymiarze. W wypadku niektórych przedmiotów natomiast w tych wyliczeniach konsultacji nie przewiduje się w ogóle (Historia filozofii, Historia jęz. polskiego, Wprowadzenie do psychologii), albo pisze się: „godziny konsultacji: 2 lub więcej w zależności od potrzeb” (Poetyka). W sylabusie do Gramatyki opisowej języka polskiego (kryteria zaliczenia to egzamin ustny i pisemny) w rubryce „Obciążenie pracą studenta” widnieją tylko dwie liczby: Godziny zajęć z nauczycielem – 120 godzin, Liczba punktów ECTS dla przedmiotu– 9.

Nakład czasu i pracy studenta bywa też sztucznie powiększany przez liczbę godzin przeznaczonych na inne czynności studenta, np. przygotowanie do zajęć czy czytanie literatury. Dotyczy to zwłaszcza sylabusów dla studiów niestacjonarnych. Przykłady: Historia języka polskiego, 8 h wykładu, 3 ECTS, wyliczenie: godziny zajęć z nauczycielem – 8 godzin, konsultacje – 10 godz., czytanie literatury – 20 godzin (ale na liście literatury obowiązkowej są tylko dwie pozycje – jedna do wyboru), przygotowanie do egzaminu – 27 godzin (jest to jednak wykład, zatem przygotowanie do egzaminu to m.in. czytanie literatury obowiązkowej). Inny przykład: Metodologia badań literackich, 10 godzin wykładu, 10 godzin ćwiczeń, 4 pozycje literatury obowiązkowej, kryteria zaliczenia - wypowiedź problemowa, wyliczenie: godziny zajęć z nauczycielem – 20, konsultacje – 2, czytanie literatury – 40, Przygotowanie prezentacji / wystąpienia – 28, Przygotowanie się do dyskusji – 10, razem – 100 godzin, 4 punkty ECTS. I jeszcze: wykład monograficzny „Język prozy w połowie XIX wieku na przykładzie powieści Józefa Korzeniowskiego”, 20 godz. wykładów, zaliczenie z oceną. Na ocenę podsumowującą składają się „ocena aktywności i zaangażowania studenta podczas wykładów (umiejętność formułowania własnych opinii i uzasadnienia ich) oraz rozmowa w czasie zaliczenia (analiza tekstu). Najbardziej aktywni studenci będą zwolnienie z drugiej części zaliczenia”. W literaturze obowiązkowej 3 opracowania, wyliczenie: godziny zajęć z nauczycielem – 20, konsultacje – 15, czytanie literatury – 25, przygotowanie wystąpienia

- 15 (ale w kryteriach zaliczenia nie ma wystąpienia), w sumie – 75 godzin, 3 punkty ECTS.

Studenci gorzowskiej polonistyki mają możliwość wyboru modułów kształcenia w wymiarze nieco większym niż 30% ogólnej liczby ECTS, na studiach I stopnia jest to, bowiem 31,11%, na studiach II stopnia – 31,6%. Na studiach I stopnia mają do wyboru jeden z trzech modułów specjalizacyjnych (specjalność nauczycielska z bibliotekoznawstwem/ komunikacją medialną/logopedią), seminarium dyplomowe, lektorat z języka obcego, jeden z dwóch warsztatów artystycznych (teatralnych lub filmowych), w ramach zajęć doskonalących kompetencje komunikacyjne wybiera między kulturą żywego słowa a komunikacją interpersonalną. W programie studiów I stopnia nie ma fakultatywnych zajęć poszerzających ogólną wiedzę w ramach oferty ogólnowydziałowej czy ogólnouczelnianej ani fakultatywnego wykładu monograficznego. Studenci studiów II stopnia mają do wyboru jeden z dwóch modułów (nauczycielski lub komunikacja medialna); mogą jeszcze wybrać seminarium magisterskie oraz wykłady monograficzne w ramach 9 punktów ECTS.

Formy zajęć dydaktycznych realizowanych na ocenianym kierunku należą do repertuaru tradycyjnych form akademickich, składają się bowiem na nie wykłady i ćwiczenia, a w modułach specjalizacyjnych – warsztaty. Są to formy dydaktyczne adekwatne do profilu ogólnoakademickiego i programu kształcenia, umożliwiają też osiągnięcie założonych dla tego programu efektów kształcenia. Proporcje liczby godzin przypisanych poszczególnym formom dydaktycznym są właściwe, choć przewaga aktywizujących form zajęć jest niewielka (na obu poziomach studiów około 40% zajęć to wykłady). Liczebność grup jest niska – około 10 osób na studiach I stopnia, około 18 na studiach II stopnia. Harmonogram zajęć w wypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest zgodny z zasadami higieny procesu nauczania. Można stwierdzić, że organizacja studiów obu stopni umożliwia osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Ponieważ specjalność nauczycielska realizowana na ocenianym kierunku równocześnie umożliwia studentom osiągnięcie dodatkowych kompetencji zawodowych (z zakresu bibliotekoznawstwa, logopedii, komunikacji medialnej), studenci zobligowani są do odbycia dwóch rodzajów praktyk: nauczycielskiej i zawodowej. Organizacja tych praktyk nie budzi większych zastrzeżeń. Efekty i treści kształcenia określone dla praktyk

nauczycielskich zgodne są z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela i są, podobnie jak treści i efekty kształcenia przypisane praktykom zawodowym, zgodne z efektami kształcenia dla studiów na ocenianym kierunku. Wymiar i miejsce odbywania praktyk są właściwe; ZO przeglądał umowy ze szkołami i instytucjami życia społeczno-kulturalnego Gorzowa i okolic przyjmującymi polonistów na praktyki nauczycielskie i zawodowe – liczba miejsc praktyk oferowanych przez te instytucje jest w pełni dostosowana do liczby studentów. Dokumentacja przebiegu praktyk nauczycielskich, metody sprawdzania stopnia osiągnięcia w ich trakcie założonych efektów kształcenia i sposób zaliczania praktyk nauczycielskich nie budzą zastrzeżeń. W wypadku dokumentacji praktyk zawodowych pojawiają się pewne wątpliwości – przedstawiona Zespołowi Oceniającemu „Karta praktyki zawodowej” nie w pełni pozwala na sprawdzenie osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych praktykom, część „Opinia zakładu pracy po realizacji praktyki zawodowej” wypełnia bowiem „Ankieta oceniająca praktykanta”, w której opiekun praktyki krzyżykiem zaznacza jedną z czterech opinii w kilku kwestiach dotyczących społecznych kompetencji praktykanta, następnie określa właściwą ocenę (spośród czterech: bardzo wysoka, wysoka, zadowolająca, raczej niska). W części drugiej pracodawca wymienia „zadania programowe, z którymi praktykant zapoznał się w zakładzie pracy podczas praktyki” i podpisem zatwierdza praktykę, w ostatniej zaś, trzeciej części, student dokonuje samooceny praktyki i jest to zwykle parę ogólników („Odbywałam praktyki w XX, gdzie bardzo mi się podobało”). Na podstawie tych danych, wśród których uderza brak oceny osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności, wydziałowy opiekun praktyk studenckich zalicza praktykę na stopień.

Program studiów filologii polskiej przewiduje lektorat języka obcego (w wymiarze 90 godzin na studiach I stopnia i 30 na studiach II stopnia). Studenci mają też możliwość uczestniczenia w wykładach gościnnych reprezentantów zagranicznych ośrodków akademickich. Inne formy kontaktów międzynarodowych na ocenianym kierunku są rzadkie – mimo stworzonych przez uczelnię możliwości międzynarodowej wymiany w ramach programu LLP Erasmus i Erasmus+ oraz podpisanych przez uczelnię dwustronnych porozumień z uczelniami ukraińskimi w ostatnich trzech latach żaden

student polonistyki nie odbył części studiów za granicą. W przyszłości stopień umiędzynarodowienia na ocenianym kierunku znacznie zwiększy efekt starań Wydziału Humanistycznego o możliwość uzyskania przez studentów filologii polskiej PWSZ w Gorzowie i Uniwersytetu im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku dyplomu obu uczelni. Na ocenianym kierunku studiuje kilkoro studentów z Ukrainy; hospitacje odbyte przez ZO dowiodły, że metody dydaktyczne realizowane na zajęciach w takiej mieszanej grupie sprzyjają umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, prowadzący wykorzystują bowiem - na przykład w analizie tekstów literackich – odmiennosc kontekstów kulturowych i literackich, narodowej mentalności i systemu wartości reprezentowanych przez studentów polskich i ukraińskich, z korzyścią dla obu stron.

Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

Zasady warunki i tryb rekrutacji na studia I i II stopnia na kierunku filologia polska zostały zatwierdzone *Uchwałą Nr 56/000/2014 Senatu PWSZ z dnia 16 grudnia 2014 roku* i szczegółowo określone w Załączniku 1,2 i 3 do tej Uchwały. Wydziałowy Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Wydziału Humanistycznego zawiera też odrębny dokument *Procedura rekrutacji*. Zgodnie z tymi dokumentami o przyjęciu na stacjonarne i niestacjonarne studia I stopnia na kierunku filologia polska decyduje konkurs świadectw, w którym brane są pod uwagę oceny uzyskane na świadectwie maturalnym z ustnego i pisemnego egzaminu z języka polskiego oraz pisemnego egzaminu z języka obcego. Na studia II stopnia na kierunku filologia polska przyjmowani są absolwenci studiów pierwszego stopnia lub jednolitych magisterskich wykazujący kwalifikacje i kompetencje w zakresie osiągniętych efektów kształcenia niezbędne do kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia. Kandydaci, którzy takich kwalifikacji i kompetencji w wyniku uczenia się formalnego lub nieformalnego nie osiągnęli, zobowiązani są do uzupełnienia tych braków przez zaliczenie dodatkowych modułów kształcenia – literaturoznawczych i językoznawczych - w wymiarze do 30 punktów ECTS. Przyjęte zasady postępowania kwalifikacyjnego, opublikowane na stronie internetowej PWSZ w Gorzowie, zapewniają przejrzystość wymagań i kryteriów uwzględnianych w procesie kwalifikacyjnym oraz równe szanse kandydatów w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku, nie zawierają ustaleń o charakterze dyskryminacyjnym. Kryteria przyjęte w postępowaniu kwalifikacyjnym umożliwiają

dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla studiów I i II stopnia. W udostępnionych ZO dokumentach rekrutacyjnych brak określenia limitu przyjęć dla ocenianego kierunku. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się zostały zatwierdzone *Uchwałą Nr 22/000/2015 Senatu PWSZ z 23 czerwca 2015 roku* i szczegółowo określone w *Regulaminie potwierdzania efektów uczenia się w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*. Potwierdzanie efektów uczenia się leży w gestii powołanej 12 października 2015 roku Wydziałowej Komisji ds. Weryfikacji Efektów Uczenia się, która ustala adekwatność efektów uzyskanych poprzez wcześniejsze nieformalne uczenie się i doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, opierając się na wyniku przeprowadzonego egzaminu lub dokumentach złożonych przez studenta – student może w ten sposób zaliczyć do 50% punktów ECTS. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku należy uznać za właściwe.

System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

System weryfikacji efektów kształcenia w PWSZ w Gorzowie jest przedstawiony w *Regulaminie studiów*, w sylabusach zamieszczanych na stronie internetowej wydziału Humanistycznego, prowadzący przedstawiają go także na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu. System ten umożliwia sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zarówno w trakcie realizacji programu (egzaminy ustne i pisemne, kolokwia, testy - często także w trakcie lub po zakończeniu wykładów, prace etapowe, efekty pracy grupowej, oceny z praktyk specjalizacyjnych, wyniki studenckie ankiety ewaluacyjne) jak i w momencie jego zakończenia (egzaminy i prace dyplomowe), pozwala także na weryfikację efektów samodzielnej pracy studenta (ocena przygotowanych poza zajęciami referatów czy projektów).

W osobnym punkcie sylabusa *Metody oceniania osiągnięcia efektów kształcenia na poszczególnych formach zajęć* znajduje się tabelka podzielona na dwie części: ocena formująca, ocena podsumowująca. W rubryce drugiej są prawie w każdym wypadku podawane dwie metody: kolokwium i egzamin. Lista metod oceny formującej jest dużo

dłuższa, są na niej m.in. obserwacja studenta podczas zajęć (ta dość enigmatyczna metoda oceny pojawia się najczęściej), ćwiczenia praktyczne, dyskusja, dialog, analiza, praca w grupach, projekt, ćwiczenia analityczne. Można stwierdzić, że metody te są adekwatne do założonych na kierunku efektów kształcenia, trafnie dobrane i skuteczne w sprawdzaniu i ocenianiu stopnia osiągnięcia tych efektów na poszczególnych etapach kształcenia.

Metodą oceny finalnych efektów kształcenia osiągniętych w czasie studiów są prace licencjacka i magisterska oraz egzamin dyplomowy. Szczegółowe wymagania dotyczące prac dyplomowych zostały spisane w dokumencie *Standardy pracy dyplomowej* zawartym w Księdze Jakości. Przejrzane przez ZO prace dyplomowe prezentowały różny poziom merytoryczny, ich oceny były jednak zazwyczaj adekwatne do wartości pracy, a recenzje niezbyt rozbudowane, ale rzeczowe. Pytania na egzaminie licencjackim i magisterskim, losowane z zestawu 20 zagadnień związanych z kierunkiem studiów oraz 20 zagadnień z zakresu dyscypliny, w której mieści się tematyka pracy, skutecznie sprawdzały osiągnięte przez studenta efekty kształcenia. Opiekunem i recenzentem kilku prac licencjackich byli pracownicy naukowo-dydaktyczni ze stopniem doktora.

Prace etapowe przejrzane przez ZO należy ocenić, jako skuteczne narzędzie weryfikacji efektów kształcenia na kolejnych etapach edukacji, ich funkcja jako takiego narzędzia nie jest jednak realizowana w pełnym stopniu ze względu na bardzo częsty brak komentarzy do wystawianych ocen, a czasami nawet śladów lektury tekstu poza jego końcową oceną. Prace etapowe są archiwizowane w teczkach przedmiotu.

Weryfikacji efektów kształcenia służą też hospitacje zajęć – ich procedura ujęta jest w Księdze Jakości. W PWSZ w Gorzowie nie pozyskuje się w sposób systemowy opinii o efektach kształcenia na ocenianym kierunku od absolwentów i pracodawców przyjmujących studentów na praktyki.

Szczegółowe wymagania dotyczące oraz praktyk nauczycielskich i zawodowych zostały przedstawione w „Regulaminie praktyk” oraz innych dokumentach objętych *Procedurą odbywania i dokumentowania praktyk zawodowych* stanowiących element Księgi Jakości. Efekty kształcenia związane z praktykami nienauczyielskimi nie są jednak weryfikowane w sposób zadowalający, uniemożliwia to, bowiem konstrukcja Karty praktyki zawodowej niezawierająca oceny stopnia osiągnięcia w trakcie praktyk

założonych dla nich efektów kształcenia.

Obowiązujące na kierunku zasady weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów zapewniają przejrzystość i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Wszystkie przedmioty na filologii polskiej podlegają zaliczeniu na ocenę zgodnie z przyjętą w Uczelni i przedstawioną m.in. w Regulaminie studiów skalą ocen. W sylabusach podaje się metody weryfikacji efektów modułowych, a także opis kryteriów poszczególnych ocen z uwzględnieniem stopnia osiągnięcia modułowych efektów kształcenia. Po zakończeniu cyklu zajęć prowadzący wypełniają *Tabelę sprawdzającą program nauczania przedmiotu*, której celem jest *Sprawdzenie, czy metody oceniania gwarantują określenie zakresu, w jakim uczący się osiągnęli zakładane kompetencje – powiązanie efektów kształcenia, metod uczenia się i oceniania*. Przyjęty na kierunku system weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiągniętych w trakcie kształcenia można określić, jako przejrzysty, obiektywny i umożliwiający porównywalność wyników sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów, także w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w działalności badawczej. Dotyczy to również wymagań i kryteriów oceny prac dyplomowych, w sposób jasny sformułowanych w dokumentach objętych *Procedurą dyplomowania*. Od roku akademickiego 2013/2014 obowiązuje sprawdzanie prac dyplomowych przez system Plagiat.pl.

Studenci na spotkaniu z ZO także wyrazili pozytywną opinię o stosowanym na kierunku systemie weryfikacji i oceniania efektów kształcenia stwierdzając, że poznają jego zasady i procedury na pierwszych zajęciach, są one także zapisane w karcie przedmiotu i przestrzegane w praktyce dydaktycznej.

W PWSZ w Gorzowie nie prowadzi się kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie:

Jednostka sformułowała spójną koncepcję kształcenia dla kierunku *filologia polska*, zgodną z misją i strategią *PWSZ w Gorzowie Wlkp.* Koncepcja, ta zakłada stałe doskonalenie jakości kształcenia, poszerzanie oferty edukacyjnej i dostosowywanie jej do potrzeb zewnętrznego otoczenia i rynku pracy.

Program kształcenia został w sposób właściwy przyporządkowany do obszaru, dziedziny i dyscyplin nauk humanistycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia. Program

ten oraz sposób realizacji procesu kształcenia umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Efekty kierunkowe w 100% odnoszą się do efektów kształcenia z obszaru nauk humanistycznych, a matryce wskazują, że efekty modułowe są spójne z kierunkowymi i obszarowymi.

System ECTS został wprowadzony, ale wykazuje uchybienia.

Stosowane na kierunku metody kształcenia umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia, a sposoby weryfikacji stopnia osiągnięcia tych efektów są skuteczne, należałoby jednak zwiększyć staranność weryfikacji prac etapowych. Organizacja i dokumentacja praktyk nauczycielskich jest właściwa, w dokumentacji praktyk zawodowych brak oceny stopnia osiągnięcia w ich trakcie założonych efektów kształcenia. Zasady i procedury rekrutacji są właściwe; proces dyplomowania nie budzi zastrzeżeń poza faktem, że niekiedy zarówno opiekun, jak recenzent, to nauczyciele akademicy w stopniu doktora. Uczelnia stwarza studentom warunki do internalizacji procesu kształcenia, studenci nie są jednak zainteresowani odbyciem części studiów za granicą.

4. Zalecenia:

- korekta opisu specjalnościowych efektów kształcenia, tak by były one spójne z efektami kierunkowymi i obszarowymi;
- poszerzenie oferty zajęć fakultatywnych na studiach I stopnia o zajęcia ogólnowydziałowe, ogólnouczeniowe, wykład monograficzny;
- przegląd sylabusów pod kątem urealnienia punktacji ECTS oraz aktualizacji treści kształcenia i literatury przedmiotu;
- zwiększenie efektywności weryfikacji prac etapowych;
- korekta procesu dyplomowania, tak aby w każdym wypadku promotorem lub recenzentem był samodzielny pracownik naukowy;
- skorygowanie dokumentacji praktyk nienauczyielskich, tak by pozwalała precyzyjniej ocenić stopień osiągnięcia przypisanych praktykom efektów kształcenia.
- położenie nacisku na internacjonalizację procesu kształcenia poprzez zwiększenie udziału studentów w międzynarodowych i krajowych programach wymiany.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4. Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5. Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

ZO do minimum kadrowego zaliczył wszystkich proponowanych przez Uczelnię nauczycieli akademickich. Minimum kadrowe ocenianego kierunku stanowi 15 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 10 osób, to przedstawiciele dyscypliny *językoznawstwo*, a 5 osób to przedstawiciele dyscypliny *literaturoznawstwo*.

Do minimum kadrowego studiów I stopnia ZO zaliczył 4 samodzielnych nauczycieli akademickich (2 profesorów zwyczajnych i 2 doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego) oraz 6 doktorów; a do minimum kadrowego studiów II stopnia ZO zaliczył 8 samodzielnych nauczycieli akademickich (3 profesorów zwyczajnych, 5 doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego) i 6 doktorów.

Dorobek naukowy kadry naukowo-dydaktycznej, która stanowi minimum kadrowe, mieści się w obszarze i dziedzinie *nauk humanistycznych*, w których został umieszczony oceniany kierunek (na mocy Uchwały Senatu Nr 44/000/2012 z 24 kwietnia 2012 r.), w dyscyplinach *językoznawstwo i literaturoznawstwo, historia (historia literatury)*,

kulturoznawstwo, filozofia do których odnoszą się zakładane efekty kształcenia. Kwalifikacje kadry wliczonej do minimum oraz jej dorobek naukowy pozwalają w pełni na realizację programu studiów w zakresie wskazanego obszaru oraz dziedzin/dyscyplin, które odnoszą się do kierunku. Każda ze wskazanych do minimum osób prowadzi zajęcia dydaktyczne zgodnie z kompetencjami, tj. wykształceniem i skorelowanym z nim dorobkiem naukowym.

W wyniku weryfikacji dokumentacji dotyczącej pracowników, w tym oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku, stwierdzono, iż wszystkie osoby (łącznie 15) zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w *art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012r., Nr 572 z późn. zm.)*.

Spełnione zostały także warunki dotyczące obciążeń godzinowych pracowników, określone w *§ 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r., dotyczące prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. z 2014r., poz. 1370)*, według których nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze, co najmniej 30 godzin – w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich, a co najmniej 60 godzin w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy; wszyscy zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zasoby minimum kadrowego ocenianego kierunku, mierzone zarówno liczbą pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i ich dorobkiem naukowym, można określić, jako stosunkowo stabilne (9 pracowników zatrudnionych przed rokiem 2010, 6 pracowników zatrudnionych w latach 2010-2015).

Stosunek liczby nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego (15) do liczby studentów kierunku na I i II stopniu (245), wynosi 1: 16, tym samym zostały spełnione wymagania (*§ 17 ust. 1 pkt. 9 określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 . w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. z 2014 r., poz. 1370)*), a

mieszczącego się w obszarze nauk humanistycznych (1: 120).

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku *filologia polska* mają bogaty dorobek naukowy, są to nauczyciele o dużym doświadczeniu dydaktycznym i bogatej wiedzy. Walory te podkreślali także studenci i absolwenci kierunku na spotkaniach z Zespołem Oceniającym.

Dorobek pracowników, tworzących minimum kadrowe i z poza minimum, jest znaczący: książki autorskie, redakcje monografii, części prac i artykuły publikowane w pracach i pismach naukowych. Dorobek ten mieści się w dziedzinie nauk humanistycznych i dyscyplinach: *językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, historia i filozofia*. Brak publikacji z dyscypliny *nauki o mediach* (zarówno w dorobku kadry z minimum kadrowego, jak i z poza), choć w *Raporcie* zadeklarowano taki dorobek: „*Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku filologia polska mają doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, medioznawstwa, bibliologii, historii, pedagogiki, a także publikacje z tego zakresu (aktualizowane na bieżąco spisy publikacji dostępne w PBN)*”. Występują również duże dysproporcje między dorobkiem *językoznawczym a literaturoznawczym oraz w zakresie historii, kulturoznawstwa*. Zdecydowanie bogatszy jest ten pierwszy.

Struktura kwalifikacji oraz dorobek naukowy kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku *filologia polska* są zgodne z efektami kształcenia określonymi dla tego kierunku, a także z programem studiów.

Kadra naukowo-dydaktyczna i dydaktyczna nie prowadzi zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Struktura kwalifikacji, zakres i specyfika dorobku naukowego oraz doświadczenia w prowadzeniu badań naukowych, a także kompetencji dydaktycznych kadry naukowo-dydaktycznej i dydaktycznej, prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, odznacza się kompleksowością i różnorodnością w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia i realizacji programu studiów. Obok *językoznawców i kulturoznawców na filologii polskiej* zajęcia prowadzą specjaliści reprezentujący dyscypliny naukowe, takie jak: *kulturoznawstwo, filozofia, bibliologia i informatologia, pedagogika i psychologia, historia, prawo, informatyka*.

Obsada zajęć jest zgodna z potwierdzonym dorobkiem i kompetencjami prowadzących, z zastrzeżeniem, że przedmioty: *Media współczesne w Polsce i na świecie* oraz *Media w środowisku* nie są prowadzone przez specjalistę od nauk o mediach.

Zatem minimum kadrowe w ocenie ZO dla studiów I i II stopnia kierunku *filologia polska* spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku.

Władze *Wydziału* zapewniają równomierne obciążenia obowiązkami dydaktycznymi kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *filologia polska*, w tym dostosowują liczebności kadry do liczby studentów tego kierunku oraz liczby godzin zajęć dydaktycznych.

Hospitowane zajęcia potwierdziły bardzo dobre zarówno merytoryczne, jak i dydaktyczne przygotowanie kadry. Potwierdziły to poprawnie dobrane materiały dydaktyczne oraz metody pracy (w tym z wykorzystaniem sprzętu multimedialnego) do tematu i formy zajęć. Prowadzący nawiązywali swobodny, przyjazny i dobry kontakt z grupą, co w znacznym stopniu ułatwiało im aktywizowanie studentów do pracy na zajęciach.

Zasadnicze cele polityki kadrowej *Wydziału Humanistycznego PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim*, to zbudowanie silnej i stabilnej pierwszo-etatuowej kadry, intensywny jej rozwój mierzony liczbą awansów naukowych i systematycznym powiększaniem się dorobku naukowego pracowników, stworzenie odpowiednich warunków i systemu motywacyjnego służących rozwojowi naukowych i dydaktycznych kwalifikacji kadry. Cele te są w polityce kadrowej *Wydziału* konsekwentnie realizowane.

Struktura kwalifikacji kadry jest adekwatna do realizowanego na kierunku studiów programu i założonych dla niego efektów kształcenia. Polityka kadrowa jest efektywna, o czym świadczy liczba awansów naukowych pracowników w latach 2012-2015: doktoraty - 8, habilitacje - 5, profesura - 1.

Zasady i metody doboru kadry naukowo-dydaktycznej są jasne. Nowych pracowników zatrudnia się na podstawie konkursu, zgodnie z kryterium potrzeb wynikających z prowadzonych w jednostce kształcenia i badań naukowych. Weryfikacji kadry służą m.in. sprawozdania z działalności naukowo - dydaktycznej (co dwa lata), studenckie ankiety ewaluacyjne, hospitacje zajęć. Władze *Wydziału* przywiązują dużą wagę do awansów naukowych kadry, stwarzając do tych awansów oraz rozwoju naukowo-

dydaktycznego pracowników odpowiednie warunki. System motywacyjny jest czytelny. Pracownicy regularnie są informowani o organizowanych szkoleniach i wyjazdach zagranicznych w ramach europejskich programów edukacyjnych (16 wyjazdów w latach 2012-2015). Uczelnia organizuje dla pracowników kursy nauki języków obcych oraz języka migowego. Jednostka finansuje wyjazdy na konferencje (limit 500 zł rocznie), badania naukowe, a także współfinansuje *studia podyplomowe* służące podnoszeniu kompetencji merytorycznych i dydaktycznych kadry. Uczelnia wspiera rozwój naukowy i dydaktyczny pracowników poprzez finansowanie publikacji „na stopień”. Za prowadzenie kół naukowych i opiekę nad praktykami pracownicy otrzymują zniżkę godzin w pensum. Żaden z pracowników na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie miał zastrzeżeń do obowiązującego systemu motywacji i awansu, uznając go za w pełni sprawiedliwy i satysfakcjonujący.

Pracownicy są zachęceni do utrzymywania międzynarodowych kontaktów w powiązaniu z koncepcją kształcenia, planami rozwoju kierunku, efektami i treściami kształcenia oraz realizacją programu studiów. Wspierani finansowo i organizacyjnie w tym zakresie, wykazują aktywność międzynarodową. W latach 2012-2015 kadra naukowo-dydaktyczna uczestniczyła w 3 konferencjach zagranicznych, 9 wyjazdach w ramach programu *Erasmus* oraz innych wyjazdach, np. typu konkursy języka polskiego dla młodzieży z Ukrainy, wizyta z wykładem, udział w uroczystościach związanych ze świętem uniwersytetu itp.

Pracownicy Katedry Języka Polskiego PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim prowadzą badania naukowe w obszarze nauk humanistycznych, do którego został przyporządkowany kierunek. Ogniskują się one wokół projektów badawczych realizowanych w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa i są powiązane z zadaniami dydaktycznymi kadry wynikającymi z programu studiów kierunku *filologia polska*.

Wyniki badań znajdują odzwierciedlenie w publikowanych pracach naukowych w latach 2012-2015. Występują jednak dysproporcje między dorobkiem należącym do deklarowanych dyscyplin. Zdecydowanie dominuje dorobek w zakresie językoznawstwa. Dorobek naukowy pracowników jest wykorzystywany w czasie procesu dydaktycznego, na zajęciach fakultatywnych oraz seminariach, a także umożliwia realizację efektów

przyporządkowanych do dyscypliny, głównie w zakresie pogłębiania wiedzy, krytycznego myślenia oraz pracy w grupie.

Zauważalna jest korelacja między prowadzonymi w jednostce badaniami a procesem dydaktycznym. Wyniki badań naukowych prowadzonych w Jednostce są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji. Najczęstszą formą wykorzystania efektów badań w dydaktyce jest korzystanie w czasie zajęć z publikacji naukowych pracowników z zakresu dziedzin, których dotyczy dany przedmiot, co potwierdzają listy lektur z sylabusów. Oprócz tego znajdujące się w ofercie dydaktycznej kierunku przedmioty fakultatywne, wykłady oraz konwersatoria, a także seminaria licencjackie i magisterskie wynikają w dużej mierze z prowadzonych badań potwierdzonych publikacjami pracowników prowadzących zajęcia na *filologii polskiej*. Związek prowadzonych badań z programem studiów zauważalny jest również w tworzeniu nowej oferty dydaktycznej w postaci specjalizacji (np. *bibliotekoznawczej i medialnej*) oraz proponowanych w ich obrębie nowych przedmiotów. Tym samym należy uznać, iż w Jednostce są podejmowane działania zmierzające do modyfikacji i doskonalenia programu pod wpływem prowadzonych badań naukowych.

3. Uzasadnienie:

Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia kierunku *filologia polska* należy uznać za spełnione. Struktura kwalifikacji i dorobek kadry tworzącej minimum kadrowe spełniają wymagania związane z profilem ogólnoakademickim studiów. Publikacje naukowe członków tej kadry mieszczą się w obszarze wiedzy nauk humanistycznych, w bardzo ścisłym stopniu w zakresie dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo, w mniejszym lub śladowym stopniu w odniesieniu do pozostałych deklarowanych dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia związane z realizowanym programem. Jednak przygotowanie naukowo-dydaktyczne kadry spełnia wymagania w stosunku do prowadzonych zajęć.

Polityka kadrowa jest efektywna, o czym świadczy także liczba awansów naukowych pracowników. Uczelnia zapewnia pracownikom znaczne wsparcie finansowe oraz administracyjno-organizacyjne, zwłaszcza w zakresie wyjazdów zagranicznych i

podejmowania dodatkowych form szkolenia służących podnoszeniu kwalifikacji (współfinansowanie studiów podyplomowych). Władze *Wydziału* wspierają wszelkie formy współpracy międzynarodowej swojej kadry.

Badania prowadzone w jednostce są różnorodne, dają możliwość kształcenia i kształtowania założonych efektów kierunkowych odnoszących się do dyscypliny (*literaturoznawstwo, językoznawstwo*), kierunku (*filologia polska*), zarówno na poziomie poszczególnych stopni studiów, jak i wybranych specjalizacji. Pracownicy naukowo-dydaktyczni są aktywni naukowo i organizacyjnie, co zapewnia stały rozwój kadry i wzrost poziomu badań naukowych mieszczących się w kierunkowych obszarach badań.

Program studiów podlega stopniowym modyfikacjom, m.in. w związku z prowadzonymi przez pracowników badaniami. Dotyczy to propozycji zajęć fakultatywnych oraz specjalizacyjnych, których oferta jest wzbogacana w miarę potrzeb dydaktycznych. Ponadto liczne publikacje naukowe pracowników są regularnie wykorzystywane w czasie zajęć dydaktycznych, co potwierdzają dane z sylabusów. Tym samym rezultaty prowadzonych w Jednostce badań są wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

4.Zalecenia:

- należy rozważyć realizację przez kadrę dydaktyczną zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, co mogłoby wpłynąć na doskonalenia kompetencji dydaktycznych oraz pozyskanie studentów, dla których ta forma odbywania zajęć jest korzystna;
- zaleca się prowadzenie badań bardziej równomiernie rozłożonych w stosunku do deklarowanych dyscyplin;
- zaleca się, aby zajęcia przyporządkowane do obszaru nauk społecznych (*nauki o mediach*) były prowadzone przez specjalistę z udokumentowanym dorobkiem naukowym w tym zakresie, szczególnie ze względu na to, że kierunek prowadzi specjalność *Komunikacja medialna*.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1. Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

Jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym przede wszystkim w zakresie studenckich praktyk zawodowych organizowanych w placówkach szkolno-oświatowych i kulturalnych. Praktyki i staże studenckie, prócz praktycznej weryfikacji osiągniętych w czasie studiów efektów kształcenia, mają ułatwić studentom wejście na rynek pracy. Służą m.in. temu organizowane przez *Biuro Karier PWSZ* cykliczne spotkania studentów z instytucjami pośrednictwa pracy.

Współpraca z pracodawcami w sprawie praktyk jest formalizowana w postaci umów (11) i porozumień; pozostałe formy współpracy z otoczeniem zewnętrznym mają charakter niesformalizowany (organizowanie lub współorganizowanie przez kadre i studentów kierunku lokalnych imprez kulturalnych i oświatowych, wykłady pracowników *filologii polskiej* dla uczniów i nauczycieli w szkołach i *Uniwersytetach III wieku* Gorzowa i okolic, a także dla pracowników lokalnych instytucji publicznych, organizacja dyktand i szkolnych konkursów z wiedzy o języku, literaturze i kulturze, prowadzenie otwartej *Akademickiej Poradni Językowej*. Profil i kierunki tej współpracy są ściśle związane z profilem i efektami kształcenia określonymi dla *filologii polskiej*.

Do roku 2015 wpływ interesariuszy zewnętrznych na program i efekty kształcenia na ocenianym kierunku nie był sformalizowany (Kuratorium Oświaty i opiekunowie praktyk w szkołach byli zapraszani do konsultacji w tym zakresie, opiekunowie praktyk w opiniach o przebiegu praktyk oceniali ogólne przygotowanie studentów).

W roku akademickim 2015/2016 został powołany *Konwent Wydziału Humanistycznego PWSZ* w Gorzowie, złożony z przedstawicieli Wydziału oraz reprezentantów instytucji zewnętrznych (są w nim m.in. lubuski Kurator Oświaty, dziennikarz radiowy,

przedstawiciel biura tłumaczeń i szkoły językowej, pracownik kina, dyrektor archiwum.)
Wśród zadań *Konwentu* jest opiniowanie programów i efektów kształcenia kierunków studiów realizowanych przez *Wydział Humanistyczny*.

Studia na kierunku *filologia polska* nie są prowadzone we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie:

Jednostka przywiązuje dużą wagę do współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i kulturalnym, zaznacza swoją obecność w tym otoczeniu na wiele sposobów. Od roku 2015 współpraca ta przybrała charakter sformalizowany. Od obecnego roku akademickiego (2015/2016), te kontakty oraz wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces i efekty kształcenia na *filologii polskiej* mają charakter systemowy dzięki zawiązaniu się *Konwentu Wydziału Humanistycznego*, w którego skład weszli reprezentanci podmiotów zewnętrznych, w dużej mierze potencjalni pracodawcy studentów ocenianego kierunku. W ramach współpracy *Konwentu* z jednostką przewidziane jest m.in. opiniowanie przez jego członków efektów kształcenia na *filologii polskiej*.

4. Zalecenia:

- należy rozwijać formy współpracy w celu pogłębiania zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwi studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjach zapewniających co

najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

Studenci *Wydziału Filologicznego* odbywają zajęcia w dwóch nowoczesnych budynkach przy ul. Teatralnej 25. Mają do dyspozycji 7 sal wykładowych, 7 ćwiczeniowych, 2 seminaryjne i 2 konferencyjne. W większości tych sal znajduje się sprzęt multimedialny, ekrany, niekiedy tablice interaktywne; prowadzący mogą też korzystać z przenośnego sprzętu techno-dydaktycznego.

W jednym z budynków *Wydziału Humanistycznego* przy ul. Teatralnej, w którym odbywa się większość zajęć, jest kilka wind dowożących na różne jego poziomy. Studenci niepełnosprawni mają możliwość skorzystania z komputerów z braille'owską klawiaturą, osobom z niesprawnością kończyn górnych wypożycza się na czas studiów laptop. Zwraca uwagę troska władz *Wydziału Humanistycznego* o studentów niepełnosprawnych, liczba i różnorodność ułatwień dla osób dotkniętych niepełnosprawnościami różnego rodzaju jest znacząca. Cała infrastruktura dydaktyczna *Wydziału Humanistycznego* jest dostosowana do potrzeb studentów i pracowników.

Na terenie Uczelni studenci mają dostęp do Internetu. Odbywa się to za pośrednictwem *EDUROM-u*. Jednak procedura uzyskania licencji w opinii studentów jest zbyt skomplikowane, a oprogramowanie do jego uruchomienia przestarzałe.

Studenci *Wydziału Filologicznego* korzystają z dwóch uczelnianych bibliotek. W siedzibie *Wydziału* zlokalizowana jest skomputeryzowana *Biblioteka Wydziałowa*, z księgozbiorem liczącym 26 tysięcy woluminów. Każdy z kierunków prowadzonych na *Wydziale* ma tu do dyspozycji po mniej więcej 1/3 księgozbioru. W stałej prenumeracie znajduje się 46 czasopism o profilu humanistycznym.

W jednym z budynków Uczelni przy ul. Chopina mieści się *Biblioteka Główna gorzowskiej PWSZ*, jej zbiory to około 60 tysięcy książek i 99 czasopism w stałej prenumeracie. *Biblioteka Główna* jest nowoczesna, w pełni skomputeryzowana w systemie *Prolib* sprzęgniętym z systemem zarządzania uczelnią – legitymacja studencka

jest zarazem kartą biblioteczną.

Księgozbiór Biblioteki mieści się w otwartej przestrzeni. Studenci mają wolny dostęp do półek i obsługują się sami. W dwóch czytelnich mają do dyspozycji 45 stanowisk czytelniczych, 30 z nich ma dostęp do szerokopasmowego *Internetu optycznego Pioneer* oraz elektronicznych baz *Wirtualnej Biblioteki Nauki*.

W obu bibliotekach znajdują się toalety dla osób niepełnosprawnych, a w *Bibliotece Głównej* – winda z opisem braille'owskim i urządzeniem dla osób z zaburzeniami błędnika.

Kwota na zakupy książek w obu bibliotekach wyniosła w ubiegłym roku 88 tysięcy na książki i 50 tysięcy na czasopisma. Księgozbiór obu bibliotek jest systematycznie powiększany. Pracownicy, ale także studenci - wypełniają tzw. dezyderaty z tytułem książek przydatnych w dydaktyce i dyrektor biblioteki, po zasięgnięciu opinii *Rady Bibliotecznej*, włącza je do listy zakupów.

Gorzowscy studenci mogą korzystać także z bogatych zbiorów dwóch innych miejscowych bibliotek: *Wojewódzkiej i Pedagogicznej*.

3.Uzasadnienie:

Zarówno pracownicy jak i studenci *Wydziału Humanistycznego* na spotkaniach z ZO potwierdzili, iż zasoby biblioteczne oddane do ich dyspozycji zaspokajają ich naukowe i dydaktyczne potrzeby. W pełni umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia dla realizowanych na *Wydziale* kierunków.

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są w pełni dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów (w tym studentów niepełnosprawnych) oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

4.Zalecenia:

- należy rozwiązać problem z dostępem do *Internetu* na terenie Uczelni np. za pośrednictwem *wi-fi*.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim,

z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1.Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

System opieki naukowej i dydaktycznej działa poprawnie na ocenianym kierunku. Prowadzący zajęcia posiadają terminy konsultacji, które w opinii studentów są przestrzegane i adekwatne do ich potrzeb. Dodatkowo nauczyciele akademicy są dostępni za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Zalecana literatura zawarta w sylabusach przedmiotów oraz materiały udostępniane przez prowadzących zajęcia, głównie w formie elektronicznej, są w ocenie studentów istotną pomocą w procesie uczenia się.

Wszelkie skargi i wnioski związane z procesem kształcenia, składane przez studentów, kierowane są do *Prodziekana*. Tryb rozpatrywania indywidualnych skarg i wniosków studenci oceniają, jako przejrzysty i obiektywny. Opiera się on na przepisach obowiązujących w Uczelni, takich jak *Regulamin studiów*.

Opieka naukowa nad studentami ocenianego kierunku opiera się na pracy studentów w kołach naukowych (*Studenckie Koło Naukowe Belfer*” oraz *Koła naukowego Polonistów „Korrigan”*). Sposób rekrutacji do badań naukowych polega na informowaniu studentów *filologii polskiej* o takiej możliwości podczas zajęć dydaktycznych przez prowadzącego. Studenckie koła naukowe są finansowane ze środków Jednostki przekazywanych na cele studenckie.

Wybór opiekuna następuje spośród wytypowanych nauczycieli akademickich w danym roku akademickim – najczęściej jest to 2-3 promotorów. Studenci mogą wybrać nauczyciela akademickiego spoza listy, jeśli wyrazi on zgodę. Jednak są zobligowani do złożenia pisma do Prodziekana z taką prośbą. Studenci pozytywnie oceniają zasady wyboru opiekuna pracy oraz proces dyplomowania, w tym możliwość wyboru tematyki pracy dyplomowej.

Zarządzeniem nr 61/0101/2014 Rektora z dnia 22.09.2014r z późniejszymi zmianami został wprowadzony *Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom PWSZ im. Jakuba Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*. W opinii studentów sposób przyznawania stypendiów jest przejrzysty i sprawnie funkcjonujący. Uprawnienia do przyznawania stypendiów zostały przekazane *Wydziałowej Komisji Stypendialnej (WKS)* w myśl *art. 176 ust. 3 Ustawy*. Większość w WKS stanowią studenci (zgodnie z *art. 177 ust. 3 Ustawy*). Wnioski studentów kierunku *filologia polska* składane są do Dziekanatu. Od decyzji wydanej przez *Komisję* przysługuje prawo złożenia odwołania do *Odwoławczej Komisji Stypendialnej (OKS)*. Stypendia są wypłacane na indywidualne konto studenta. Uczelnia posiada również dom studencki, który jest dodatkową formą wsparcia i opieki materialnej nad studentami.

Kryteria przyznawania *stypendium Rektora* są przejrzyste i oprócz wysokiej średniej z ocen uwzględniają również osiągnięcia sportowe, naukowe i artystyczne. W opinii studentów *stypendium Rektora* dla najlepszych studentów jest aspektem motywującym ich do osiągania lepszych wyników w nauce. Polityka naliczania opłat prowadzona przez Uczelnię jest przejrzysta i zgodna z *Ustawą*.

Na terenie kampusu znajduje się bufet studencki oraz automaty z przekąskami. Dostępne są również punkty ksero i parking nieopodal Jednostki.

Jednostka uczestniczy w programie wymiany studenckiej *Erasmus+*. Dostęp do informacji o programie zapewnia *strona internetowa* Jednostki oraz *Pełnomocnik Rektora ds. Współpracy z Zagranicą i Koordynator programu Erasmus+*. Studenci znają zasady rekrutacji do programu, jednak niechęć do wyjazdów podyktowana jest w opinii studentów specyfiką kierunku.

Jednostka jest przygotowana do przyjmowania studentów zagranicznych, bowiem prowadzi zajęcia przygotowawcze z języka polskiego dla obcokrajowców, aby ułatwić im

studiowanie w języku polskim.

Studenci *filologii polskiej* nie uczestniczą w żadnym programie wymiany krajowej. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili zainteresowanie taką formą wymiany studenckiej.

Osoby studiujące na kierunku *filologia polska* wiedzą, co to jest system ECTS. Jednak pomimo znajomości systemu nie wykorzystują możliwości przez niego stworzonych.

W Uczelni funkcjonuje *Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych*. Informacje w zakresie oferowanego wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami znajdują się na stronie *www.Wydziału*.

Jednostka oferuje pomoc studentom niepełnosprawnym w formie m.in. *stypendium socjalnego*, wypożyczenia laptopa lub przydzielenia opiekuna, towarzyszącego studentowi w czasie jego pobytu na terenie uczelni.

Zasoby materialne, w tym infrastruktura dydaktyczna i naukowa są dostosowane w pełni do potrzeb osób z różną postacią niepełnosprawności (funkcjonują windy, podjazdy, specjalnie wyposażone toalety, udogodnienia w czytelni, pokój socjalny).

Jednostka wspiera studentów w kontaktach ze środowiskiem akademickim przez m.in. finansowanie udziału studentów w konferencjach i seminariach, na których występują w roli prelegentów; z otoczeniem społecznym i kulturalnym przez możliwość udziału studentów np. w *Przeglądzie Kabaretów Studenckich PiGi*, czy *Juwenaliach*, które głośnym echem odbijają się w życiu społecznym mieszkańców Gorzowa; natomiast w procesie wchodzenia studentów na rynek pracy Jednostka tylko częściowo zapewnia studentom wsparcie z powodu mało widocznych działań w tym zakresie ze strony Biura Karier.

Studenci z niepełnosprawnościami studiujący na *filologii polskiej* bardzo pozytywnie wypowiadają się w nt wsparcia, jakie oferują im władze Uczelni w procesie kształcenia. Ponadto należy podkreślić fakt, iż w razie konieczności nauczyciele akademicy uwzględniają rodzaj niepełnosprawności studenta dostosowując metody i narzędzia weryfikacji efektów kształcenia zgodnie z *Zarządzeniem Nr 10/0101/2016 Rektora PWSZ im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23.02.2016 r. ws. ustalenia zasad korzystania ze wsparcia w zakresie dostosowania warunków i realizacji procesu dydaktycznego do rodzaju niepełnosprawności studenta w PWSZ im. Jakuba z Paradyża*

w Gorzowie Wielkopolskim.

Dostępność oraz sposób funkcjonowania Dziekanatu zostały ocenione przez studentów kierunku *filologia polska* pozytywnie. Godziny otwarcia są dostosowane do ich potrzeb, a życzliwość, jakość pracy i kompetencje pracowników Dziekanatu zostały ocenione bardzo pozytywnie.

Jednostka posiada również rozbudowany system *e-Dziekanat*, do którego każdy ze studentów posiada dostęp poprzez swoje indywidualne konto. W opinii studentów system jest bardzo przydatny, gdyż za jego pomocą mogą oni uzyskać wiele informacji dotyczących m.in. toku studiów, opłat i stypendiów, przedmiotów, ocen końcowych itp. Prowadzona przez władze *Wydziału* polityka informacyjna w zakresie programu kształcenia, jak i informacji o procedurach związanych z pomocą materialną nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Wszystkie informacje są publikowane na tablicach informacyjnych w budynkach Uczelni oraz przekazywane za pośrednictwem stron *www Wydziału* i kierunku. Tym samym studenci mają zapewnioną kompleksową, skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną.

3. Uzasadnienie:

Studenci pozytywnie wypowiadają się w kwestiach związanych z opieką dydaktyczną i materialną oferowaną przez Jednostkę. Za mocne strony kształcenia podają przychylność władz i relacje oparte na wzajemnym szacunku, jak również zaangażowanie nauczycieli akademickich w proces kształcenia.

Jednostka stwarza warunki do udziału studentów w programach wymiany międzynarodowej, jednak nie prowadzi wymiany krajowej, która z uwagi na specyfikę kierunku mogłaby być cennym elementem w procesie kształcenia studentów.-Uczelnia stwarza możliwość rozwoju naukowego studentów wspierając działalność *Samorządu Studenckiego* przez finansowanie oraz merytoryczne wsparcie w różnych działaniach mających na celu nawiązanie współpracy z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

Władze Uczelni wykazują dużą troskę w sprawowaniu opieki nad studentem niepełnosprawnym przez udzielane wsparcie zarówno dydaktyczne, jak i materialne, co umożliwia im pełny udział w procesie kształcenia..

Stosowana przez *Jednostkę* polityka informacyjna w zakresie obsługi administracyjnej studentów i udostępniony publicznie program kształcenia oraz stosowanych procedur nie budzi zastrzeżeń.

4. Zalecenia:

- należy podjąć współpracę w zakresie wymiany krajowej np. w ramach programu MOST; z uwagi na specyfikę kierunku Jednostka powinna położyć nacisk na współpracę krajową w zakresie wymiany studenckiej również poprzez umowy bilateralne;
- należy uaktualnić stronę *www Biura Karier* i zintensyfikować jego działalność.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Uczelniany w tym wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje okresowe przeglądy programów kształcenia i ich doskonalenie, aktualizację sylabusów, monitoring systemu weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia oraz badanie losów absolwentów w celu dążenia do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia.

Wszystkie działania podejmowane przez *Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia* na dany rok akademicki, zawarte są w harmonogramie prac. Harmonogram ten określa podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, zakres i sposób realizacji zadania oraz ocenę stopnia realizacji zaleceń sformułowanych przy poprzednim przeglądzie *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia*. Wnioski z przeglądu działań WZdsJK są zarazem harmonogramem działań doskonalących i naprawczych w zakresie jakości kształcenia na kolejny rok akademicki. Opisuje wszelkie działania podjęte na *Wydziale* w ramach doskonalenia procesu kształcenia.

Uczelniany, w tym *Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia* przewiduje okresowe przeglądy programów kształcenia i ich doskonalenie, aktualizację sylabusów, monitoring systemu weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia oraz badanie losów absolwentów. Udział interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli akademickich, studentów – przedstawicieli *Uczelnianej Rady Samorządu Studentów*, pracowników administracji) w projektowaniu efektów kształcenia jest zapewniony poprzez ich udział w pracach lub uczestnictwo w składzie organów *Uczelnianych, Wydziałowych* oraz innych ciałach realizujących zadania w obszarze zapewnienia jakości kształcenia. Liczba reprezentantów wybranych z pośród studentów zarówno w *Radzie Wydziału*, jak i *Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia* spełnia wymogi *art. 67 ust. 4 Ustawy*. Prowadzono również konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi współpracującymi z kadrą kierunku w zakresie wypracowania kształtu planu i programu studiów *filologii polskiej*, o czym świadczą liczne przedstawione opinie. Do najbardziej aktywnie współpracujących interesariuszy zewnętrznych z kadrą analizowanego kierunku należą *Wojewódzki Ośrodek Metodyczny oraz placówki szkolno – oświatowe regionu*.

W celu przejrzystości i określenia poszczególnych etapów monitorowania w zakresie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na

każdym etapie kształcenia przeprowadzono szkolenia dla studentów przez *Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia*, a które opisują sprawozdania zarówno dla studiów stacjonarnych (1.12.2014 r.), jak i niestacjonarnych (20.12.2014 r.). W chwili obecnej nie stwierdza się istnienia mechanizmów, skierowanych do ogółu studentów, które przewidywałyby dokonywanie przez nich samooceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Jednym z mechanizmów weryfikacji jakości kształcenia jest systematycznie prowadzona ankietyzacja wśród studentów. Ankiety dotyczące ewaluacji zajęć przeprowadza się pod koniec każdego semestru. Proces ankietowania odbywa się drogą elektroniczną, za pośrednictwem e-Dziekanatu. Niestety, wśród 9 pytań znajdujących się w kwestionariuszu nie ma pytań związanych z oceną adekwatności przyjętych metod oceniania w stosunku do zakładanych efektów kształcenia, czy też zgodności stosowanych metod z tymi przedstawianymi w poszczególnych kartach przedmiotów. Wyniki ankiet podawane są do wiadomości studentom. Studenci, co należy podkreślić, nie zgłaszają uwag w zakresie przyjętych metod weryfikacji efektów kształcenia w ankietach oceny nauczycieli akademickich. Ocena stopnia realizacji efektów kształcenia związanych z obowiązkowymi praktykami zawodowymi (w tym ich programów) przeprowadzana jest na podstawie zasad organizacji i zaliczenia praktyk studenckich dla kierunku *filologia polska*, które zawarto w procedurze przebiegu i realizacji praktyk. Powyższej oceny dokonuje opiekun praktyk w oparciu o kompletną dokumentację przedstawioną przez studenta.

Proces dyplomowania obejmuje seminaria dyplomowe, przygotowanie pracy licencjackiej oraz egzamin dyplomowy. Oryginalność prac dyplomowych jest sprawdzana przez opiekuna pracy dyplomowej przy użyciu programu antyplagiatowego. Podstawą do jego wdrożenia jest opracowana *procedura antyplagiatowa – Zarządzenie Rektora Nr 120/0101/2013 z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie składania i podawania procedurze antyplagiatowej prac dyplomowych w PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim*.

Zasady składania prac dyplomowych oraz korzystanie z systemu antyplagiatowego są dostępne na stronie *www.Wydziału Humanistycznego*.

Jednostka jest uprawniona do potwierdzania efektów uczenia na kierunku *filologia polska* w oparciu o uprawnienia wynikające z *art. 170e Prawo o Szkolnictwie Wyższym*.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem studiów zostały opracowane w *Regulaminie weryfikacji i potwierdzania efektów uczenia się w PWSZ im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. (Uchwała Nr 22/000/2015/ Senatu PWSZ z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminie weryfikacji i potwierdzania efektów uczenia się w PWSZ im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim. Zarządzeniem Rektora z 12 października 2015 r. powołano Wydziałową Komisję ds. Weryfikacji Efektów Uczenia się.*

Gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia leży w gestii *Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia* powołanego *Zarządzeniem Nr 90/0101/2015 Rektora PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim* w sprawie powołania *Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia* oraz *Wydziałowych Zespołów ds. Programów Kształcenia na Wydziale Humanistycznych*. W dniu 2. 03. 2015 r. według przyjętych regulacji opracowano i wdrożono dokument *Procedurę oceny stopnia realizacji założonych efektów kształcenia*, która to procedura obejmuje studentów wszystkich kierunków na Uczelni, poziomów oraz form studiów.

Za przeprowadzenie weryfikacji efektów odpowiedzialny jest nauczyciel akademicki, który wyniki przedstawia Dziekanowi Wydziału. Dziekan zaś formułuje wnioski końcowe wynikające z weryfikacji w przedstawianym *Radzie Wydziału* sprawozdaniu, które stanowią z kolei podstawę corocznej oceny kierunku przedstawianej w formie sprawozdania przez WZdsJK.

Bezpośredni nadzór nad procesem kształcenia sprawuje *Dziekan*.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów prowadzi *Zespół ds. Monitoringu Kariery Zawodowej Absolwentów*, powołany w strukturze *Biura Karier*. Zespół został powołany *Zarządzeniem nr 15/0101/2015 Rektora PWSZ z dnia 23 marca 2015 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Monitoringu Kariery Zawodowej Absolwentów PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim*. Z badań sporządzany jest raport pt. *Analiza badań dotycząca losów absolwentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*. Celem tego badania przeprowadzonego przy użyciu ankiety jest zbadanie sytuacji edukacyjnej i zawodowej absolwentów, w tym absolwentów *filologii polskiej*. Jednak opracowanie to nie zawiera wniosków, zaleceń z

przeprowadzonego badania. Zgromadzone dane nie są wykorzystywane przez *Wydział w obszarze Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*.

Ponadto absolwenci biorą udział w ankietyzacji dotyczącej jakości kształcenia. Jej wyniki są zgromadzone w publikacji pt. *Analiza jakości kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*, i są ogólnie dostępne. Badanie to miało na celu ocenę jakości kształcenia na *Wydziale Humanistycznym PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim* dokonaną przez absolwentów i służy do poprawy jakości kształcenia w przyszłości.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni podlegają ocenie w zakresie działalności naukowo-badawczej w oparciu o przepisy ustawowe oraz wewnętrzne regulacje uczelniane. Dane są zgromadzone w *arkuszu ocen - Uchwała Senatu Nr 73/000/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia arkusza oceny pracy nauczyciela akademickiego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim*.

Dodatkowe informacje pozyskuje się z hospitacji zajęć, opinii studentów o zajęciach prowadzonych przez danego nauczyciela akademickiego. Wnioski z hospitacji (przeprowadzanych zgodnie z harmonogramem hospitacji przyjętym na posiedzeniu *Rady Wydziału Humanistycznego w dniu 17 listopada 2015 r.*) oraz analizy ankiet studentów dotyczących zajęć prowadzonych przez pracowników są brane pod uwagę podczas obsady zajęć dydaktycznych.

Określone zostały również obowiązki nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia *Uchwałą Senatu nr 74/000/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie ustalania zakresu obowiązków nauczycieli, rodzaju zajęć objętych tym zakresem oraz obliczania godzin dydaktycznych w PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim*.

Kolejnym elementem składowym *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia* jest *Program motywacyjny dla niesamodzielnich pracowników Wydziału Humanistycznego*. Celem tego programu jest zapewnienie warunków i odpowiedniego tempa rozwoju zawodowego, naukowego pracowników niesamodzielnich; określenie przejrzystych kryteriów oceny postępów naukowych pracowników niesamodzielnich oraz zapewnienie należytego poziomu merytorycznego zajęć dydaktycznych oraz innych świadczonych form usług edukacyjnych powierzonych pracownikom.

Ankietyzacja jest przeprowadzana za pomocą studenckiej ankiety, która dotyczy osoby prowadzącego zajęcia i przedmiotu. Dotychczas odbywało się to raz w roku. Na posiedzeniu *Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim w dniu 3 marca 2016 r.* ustalono, że ankietyzacja będzie przeprowadzana dwa razy w roku. Kwestionariusz uwzględnia poziom merytoryczny zajęć, stopień przygotowania prowadzącego do ich prowadzenia, przystępność przekazu, sumiennosc, przejrzystosc kryteriów zaliczania, obiektywizm oceniania oraz dostępnosc prowadzącego podczas konsultacji lub dyżurów.

Ankieta przeprowadzana jest w warunkach zapewniających anonimowość studentów za pośrednictwem platformy elektronicznej. Wyniki stanowią między innymi podstawę przygotowywanego rocznego *Raportu z oceny funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wydziale Humanistycznym PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim*. Zawiera on również informacje o pracach zaplanowanych i zrealizowanych, ocenę stopnia realizacji zaleceń sformułowanych przy poprzednim przeglądzie *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia*, a także formułuje dalsze działania naprawcze.

Ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktura dydaktyczna i naukowa *Wydziału* leży w gestii *Władz Wydziału Humanistycznego*. Podstawą tej oceny są bieżące informacje uzyskane od nauczycieli, studentów i pracowników pionu administracyjnego. Stanowi to podstawę do sporządzenia *Planu Zakupów*.

Jednostka nie posiada wypracowanych procedur włączających interesariuszy wewnętrznych w cykliczną ocenę zasobów materialnych wykorzystywanych w procesie kształcenia i oferowanych im środków wsparcia.

Dokumentacja związana z procesem kształcenia, w tym z funkcjonowaniem *Wydziałowego Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia* znajduje się na *wydziałowej stronie www*. Zamieszcza się tam plany studiów oraz informacje dotyczące zasad dyplomowania. Dodatkowo informacje te znajdują się w formie papierowej na tablicach informacyjnych (gablotech) rozmieszczonych na całym Wydziale, a także w informatorach, które są drukowane przed rozpoczęciem rekrutacji. Zainteresowanym, dokumenty udostępnia również dziekanat.

Informacje dotyczące zakładanych efektach kształcenia są zawarte na stronach *www*.

Podobnie jak inne dokumenty m.in.: protokoły z zaliczeń i egzaminów dostępne są w dziekanacie.

Zgromadzone materiały potwierdzające weryfikację efektów kształcenia (kolokwia, egzaminy, prace pisemne) są archiwizowane. Wszelkie działania oraz informacje dotyczące zapewniania jakości kształcenia są również gromadzone, analizowane i dokumentowane w protokołach *Rady Wydziału Humanistycznego*. Do dokumentacji, która obejmuje wszystkie obszary działalności *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia* jest *Księga Jakości Wydziału Humanistycznego*. *Księga* ta zawiera opis procedur, politykę jakości kształcenia, system zarządzania jakością oraz określa cele strategiczne *Wydziału Humanistycznego*, do których należą:

1. podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zwiększenie potencjału innowacyjnego nauki oraz informatyzacja społeczeństwa;
2. efektywne, prorozwojowe wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego należy do najważniejszych działań *Wydziału*. Ponadto zawiera opis polityki zarządzania jakością kształcenia na *Wydziale Humanistycznym*.

Wszelkie działania wynikają z przyjętego przez *Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia* harmonogramu, w którym określono podmiot odpowiedzialny za realizację poszczególnych zadań, zakres, sposób i stopień ich realizacji.

3. Uzasadnienie:

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia funkcjonujący na *Wydziale Humanistycznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim* należy ocenić pozytywnie. Badania jakościowe są usystematyzowane i obejmują wszystkie obszary działalności jednostki. Wprowadzony w ramach wizytowanego kierunku system zapewniania jakości kształcenia odwołuje się do procedur i procesów (ankieta studencka, ocena nauczycieli akademickich, weryfikowanie efektów kształcenia przez nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć), wykorzystywanych w celu podnoszenia i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku *filologii polskiej*.

Interesariusze wewnętrzni (do których należą osoby zaliczone do minimum kadrowego, pracownicy naukowo-dydaktyczni, pracownicy dydaktyczni prowadzący zajęcia, oraz studenci kierunku), jak i interesariusze zewnętrzni (reprezentowani przez przedstawicieli pracodawców, otoczenia społeczno-gospodarczego oraz kulturalnego) są włączeni do tych procesów, choć w różnym stopniu projektowania i monitorowania efektów kształcenia.

4.Zalecenia:

- należy wprowadzić mechanizmy samooceny studentów w zakresie osiągniętych efektów kształcenia – np. w postaci ankiet;
- należałoby wprowadzić rozwiązania, które umożliwią studentom udział w monitorowaniu i ocenie zasobów materialnych, a także oferowanych im środków wsparcia;
- w ankiecie oceny nauczyciela akademickiego należy uwzględnić ocenę adekwatności przyjętych metod weryfikacji do zakładanych efektów kształcenia;
- należy wprowadzić konsultacje ze środowiskiem studentów w sprawie ustalenia listy pytań zawartych w ankietach;
- należy zastanowić się nad procedurą upowszechnienia informacji nt. roli procesu ankietyzacji, sposobu wykorzystania wyników, aby przeprowadzane badania były efektywne.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Jednostka dokonała właściwej analizy *SWOT* podkreślając swoje atuty (zależne od czynników wewnętrznych) zwłaszcza upatrując je w małej liczebności grup, związków programu kształcenia z prowadzonymi badaniami oraz dobrej infrastrukturze. Wszystkie one, podobnie jak sygnalizowane przez *Jednostkę* ograniczenia zostały potwierdzone w toku prac ZO.

W przypadku wymienianych czynników zewnętrznych jeden z nich (powołanie *Akademii*) został już spełniony. Wskazuje to na właściwie przeprowadzoną analizę *SWOT*. Zespół Oceniający zwraca uwagę na konieczność większego wykorzystywania informacji zgromadzonych w wyniku przeprowadzonych badań karier edukacyjnych i zawodowych

absolwentów oraz formułowanie wniosków, zaleceń z przeprowadzonego badania. Mogą one wydatnie posłużyć do doskonalenia w obszarze wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na *Wydziale Humanistycznym*.

Dobre praktyki

- Dbałość ze strony władz Uczelni o komfort osób niepełnosprawnych przez stworzenie im dobrych warunków do studiów (m.in. przez indywidualny dobór metod i narzędzi weryfikacji efektów kształcenia przez prowadzącego zajęcia do niepełnosprawności studenta, dostosowywanie infrastruktury do studentów z różnymi rodzajami niepełnosprawności).